

فرم طرح دوره نظری

معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی گیلان

دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت

نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۳

عنوان درس: بهداشت باروری (۲) بهداشت مادر و کودک کد درس: ۲۱	گروه آموزشی: مامایی
تعداد واحد: ۱/۵ واحد نظری و ۰/۵ واحد کارآموزی	محل برگزاری: دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت
تعداد گروه هدف: ۳ نفر	مدت زمان ارائه درس: نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۳
رشته و مقطع تحصیلی گروه هدف: کارشناسی ارشد مامایی گرایش بهداشت باروری	زمان شروع: دوشنبه ۱۵ بهمن ماه ۱۴۰۳
مشخصات اساتید مسئول	
نام و نام خانوادگی: دکتر پروانه رضاسلطانی دانشیار بهداشت باروری میزان واحد تدریس: ۰/۷۵ واحد نظری	شماره تماس: ۰۱۳۳۳۵۵۵۰۰۱ - ۰۹۱۱۳۳۹۱۰۸۸ آدرس ایمیل: rezasoltani49@gmail.com
نام و نام خانوادگی: دکتر فاطمه جعفرزاده دانشیار بهداشت باروری میزان واحد تدریس: ۰/۷۵ واحد نظری	شماره تماس: ۰۱۳۳۳۵۵۵۰۰۱ - ۰۹۱۱۱۳۵۰۲۷۰ آدرس ایمیل: f.kenarsari2013@gmail.com

شرح درس

فراگیران با گذراندن این درس ضمن افزایش آگاهی خود درخصوص بهداشت باروری قبل از ازدواج، دوران بارداری، حین و پس از زایمان، باروری سالم و سلامت کودکان و نوزادان نیازمند به مراقبت‌های ویژه، مهارت و اطلاعات لازم به منظور برنامه‌ریزی، مشاوره/آموزش کسب خواهند کرد.

اهداف کلی درس آموزشی توانمندی

ارتقای سطح دانش فراگیر و کاربرد یافته‌های علمی در ارائه خدمات بهداشتی گسترده/خدمات جامع سلامت با توجه به مسایل خاص بهداشت مادر و کودک و خانواده در ایران، بهداشت قبل از ازدواج، بهداشت نسل، بهداشت دوران بارداری، حین زایمان و پس از زایمان، باروری و فرزندآوری سالم، بهداشت نوزاد و کودک، شناخت نوزاد-کودک و مادر نیازمند به مراقبت‌های ویژه، مشاوره لازم و شناسایی نیازها و اولویت‌ها در مورد آن‌ها و در صورت لزوم ارجاع به مراکز درمانی ذیربط، تفسیر و شناخت مسایل بهداشتی و میزان‌های آماری مربوط به بهداشت مادر و کودک و باروری و کسب مهارت لازم در برنامه‌ریزی، مشاوره/آموزش تغذیه مناسب جهت مادر و کودک

اهداف اختصاصی درس از بر مبنای توانمندی

از دانشجو/دستیار انتظار می‌رود در پایان دوره:

۱. اهمیت خانواده و نیازهای آن را بیان کند و انواع الگوهای تعاملی بین فردی را توضیح دهد.
۲. اهمیت بهداشت قبل از ازدواج و اصول مشاوره قبل از ازدواج را توضیح دهد.
۳. اهمیت و هدف سلامت مادر و کودک و باروری، کلیات فلسفه، اصول و دامنه آن، چگونگی ارائه بهداشت/خدمات جامع سلامت مادر و کودک و باروری سالم در ایران و جهان و نقش ماما و گروه‌های بهداشتی در ارائه و چگونگی عرضه خدمات PHC و MCH با توجه به عوامل اجتماعی اثرگذار بر سلامت و برنامه‌ریزی در جهت ارائه بهتر این خدمات را با استفاده از متن توصیفی در اسلایدهای مربوط تحلیل کند.
۴. اهم شاخص‌های بهداشتی مرتبط با سلامت باروری مبتنی بر SDGs با تأکید بر میزان مرگ و میر مادران، نوزادان و کودکان و تأثیر خدمات مامایی بر پیشگیری از آن‌ها را با استفاده از متن توصیفی در اسلایدهای مربوط شرح دهد.
۵. کلیات و حرکات جمعیت، ساختمان سنی جمعیت و عوامل اثرگذار بر ساختمان و حرکات جمعیت، وضعیت/مسایل جمعیتی ایران با توجه به سرشماری جمعیت و هرم جمعیتی و از دیدگاه بهداشت مادر و کودک و باروری و بررسی مقایسه‌ای روند تغییرات جمعیتی در جوامع شهری و روستایی را با استفاده از متن توصیفی در اسلایدهای مربوط شرح دهد.

۶. اصول و تازه‌های مراقبت دوران بارداری با توجه به مادران نیازمند به مراقبت‌های ویژه را براساس منابع علمی روز جهان و کشور توضیح دهد.
۷. اصول و تازه‌های مراقبت دوران زایمان و پس از زایمان را با توجه به مادران نیازمند به مراقبت‌های ویژه براساس منابع علمی روز جهان و کشور توضیح دهد.
۸. معاینات و مراقبت دوره‌ای از نوزاد و کودک، غربالگری‌ها و پیشگیری از آسیب‌ها، رشد و تکامل/نمو، نحوه رسم و تفسیر منحنی‌های رشد کودک و تست‌های تکامل، شناسایی اختلال در رشد و تکامل کودک و اقدامات لازم و مشاوره با والدین مبتنی بر مراحل، اصول و مهارت‌های مشاوره و راهنمایی را بر اساس برنامه کشوری با استفاده از راهنمای مراقبت‌های ادغام‌یافته کودک سالم و با ذکر سناریوی مرتبط به تفصیل شرح دهد.
۹. نحوه ارزیابی سلامت و شیردهی مادر، اهمیت تغذیه با شیر مادر در ساعت اول تولد، نقش مشاوره و راهنمایی در مورد اصول تغذیه با شیر مادر و عوامل مرتبط با افت شیردهی، ارزیابی تغذیه کودک از ۶ ماه تا ۵ سالگی و توصیه‌های مرتبط را بر اساس برنامه کشوری با استفاده از راهنمای مراقبت‌های ادغام‌یافته کودک سالم و شیردهی و تغذیه تکمیلی کودک و با ذکر سناریوی مرتبط به تفصیل شرح دهد.
۱۰. ارزیابی، طبقه‌بندی و درمان کودک بیمار کمتر از ۲ ماه و ۲ ماهه تا ۵ ساله مبتنی بر مشکلات شایع کودکان با توجه به کودکان نیازمند به مراقبت‌های ویژه و مشاوره با مادر در مورد مراقبت‌های لازم در منزل و تغذیه و زمان مراجعه بعدی و پیگیری را بر اساس برنامه کشوری با استفاده از راهنمای مراقبت ادغام‌یافته ناخوشی‌های اطفال و با ذکر سناریوی مرتبط شرح دهد.
۱۱. برنامه ایمن‌سازی همگانی، عوارض واکسن‌ها و آموزش به مراجعین را بر اساس دستورالعمل‌ها و برنامه‌های کشوری با استفاده از متن توصیفی در اسلایدهای مربوط به تفصیل شرح دهد.
۱۲. قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت را به‌طور خلاصه توضیح دهد.
۱۳. اهمیت فرزندآوری/تبعات تک فرزندی/عوارض سقط‌های غیرقانونی و روش‌های پیشگیری از بارداری را تحلیل نماید.
۱۴. اصول مشاوره فرزندآوری را توضیح دهد و یک نمونه مشاوره فرزندآوری را به روش Role playing در کلاس ارائه دهد.
۱۵. اصول مراقبت‌های دوران نوزادی را بر اساس منابع علمی روز جهان و کشور توضیح دهد.

روش تدریس رویکرد اراییه درس

روش های یاددهی - یادگیری مبتنی بر رویکرد آموزشی انتخاب شده: تدریس حضوری با کاربری روش های سخنرانی تعاملی برنامه ریزی شده (پرسش و پاسخ، بحث گروهی و کوئیز کلاسی)، ایفای نقش (Role playing)، تدریس توسط همپایان (Peer teaching)/ارایه مطالب و یا مقالات مرتبط توسط دانشجو و یادگیری مبتنی بر کارگروهی و تیمی و برگزاری کارگاه آموزشی (وبیناری/حضوری) برای مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد در مورد برخی مباحث تعیین شده

کارآموزی (۲۶ ساعت)

در مراکز خدمات جامع سلامت (مادر و کودک و خانواده) شامل معاینات نوزادان، کودکان، مادران و کسب مهارت شناسایی افراد نیازمند به مراقبت های ویژه، آموزش بهداشت به مادران و خانواده های آنها به صورت انفرادی و یا گروهی و مشاوره با ایشان و زوجین در زمینه سلامت مادر و کودک و مراقبت های ادغام یافته باروری سالم و جمعیت/فرزندآوری با کاربری مراحل، اصول و مهارت های مشاوره و راهنمایی در این خصوص

تقویم دسی اراییه برنامه درس بهداشت باروری ۲ بهداشت مادر و کودک - نیم سال دوم ۱۴۰۳-۱۴۰۴

ردیف	عنوان	استاد	عرصه آموزش	تاریخ
۱	معرفی درس، اهداف کلی و اختصاصی، رویکرد آموزشی، وظایف و انتظارات از دانشجویان، روش ارزشیابی مستمر و پایانی و نحوه ارایه محتوای آموزشی/تکالیف و کار گروهی مبتنی بر طرح دوره بر اساس برنامه آموزشی دوره منطبق بر آخرین دستورالعمل های کشوری درخصوص سلامت مادر و کودک، بحث و تبادل نظر درخصوص موضوعات و نحوه برگزاری کارگاه/وبینار آموزشی برای مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد	دکتر جعفرزاده دکتر رضاسلطانی	کلاس درس	دوشنبه ۱۴۰۳/۱۱/۱۵
۲	اهمیت خانواده و نیازهای آن با تمرکز بر انواع الگوهای تعاملی بین فردی	دکتر جعفرزاده	کلاس درس	دوشنبه ۱۴۰۳/۱۱/۲۹
۳	مروری بر کلیات فلسفه، اصول و دامنه سلامت مادر و کودک و باروری، چگونگی ارایه بهداشت/خدمات جامع سلامت مادر و کودک و باروری سالم در ایران و جهان و چگونگی عرضه خدمات PHC و MCH با توجه به عوامل اجتماعی اثرگذار بر سلامت و اهم شاخص های سلامت باروری مبتنی بر SDGs	دکتر رضاسلطانی	کلاس درس	دوشنبه ۱۴۰۳/۱۲/۶
۴	اهمیت بهداشت قبل از ازدواج و اصول مشاوره قبل از ازدواج	دکتر جعفرزاده	کلاس درس	دوشنبه ۱۴۰۳/۱۲/۱۳

ردیف	عنوان	استاد	سال	عرصه آموزش	تاریخ
۵	مروری بر کلیات جمعیت، ساختمان سنی جمعیت و عوامل اثرگذار بر ساختمان و حرکات جمعیت، وضعیت/مسایل جمعیتی ایران با توجه به سرشماری جمعیت و هرم جمعیتی و از دیدگاه بهداشت مادر و کودک و باروری	دکتر رضاسلطانی	۱۳-۱۵	کلاس درس	دوشنبه ۱۴۰۳/۱۲/۲۰
۶	اصول و تازه‌های مراقبت دوران بارداری/زایمان و پس از زایمان با توجه به مادران نیازمند به مراقبت‌های ویژه	دکتر جعفرزاده	۱۳-۱۵	کلاس درس	دوشنبه ۱۴۰۴/۱/۱۸
۷	برنامه ایمن‌سازی همگانی، عوارض واکسن‌ها و آموزش به مراجعین بر اساس دستورالعمل‌ها و برنامه‌های کشوری	دکتر رضاسلطانی	۱۳-۱۵	کلاس درس	دوشنبه ۱۴۰۴/۱/۲۵
۸	قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و اهمیت فرزندآوری/تبعات تک فرزندی/عوارض سقط‌های غیرقانونی و روش‌های پیشگیری از بارداری	دکتر جعفرزاده	۱۳-۱۵	کلاس درس	دوشنبه ۱۴۰۴/۲/۱
۹	مراقبت‌های ادغام‌یافته کودک سالم بر اساس برنامه کشوری و مروری بر نحوه ارزیابی سلامت و شیردهی مادر، اهمیت تغذیه با شیر مادر در ساعت اول تولد، نقش مشاوره در مورد اصول تغذیه با شیر مادر و عوامل مرتبط با افت شیردهی، ارزیابی تغذیه کودک از ۶ ماه تا ۵ سالگی بر اساس بسته خدمتی مربوط	دکتر رضاسلطانی	۱۳-۱۵	کلاس درس	دوشنبه ۱۴۰۴/۲/۸
۱۰	اصول مشاوره فرزندآوری سالم	دکتر جعفرزاده	۱۳-۱۵	کلاس درس	دوشنبه ۱۴۰۴/۲/۱۵
۱۱	ارزیابی، طبقه‌بندی و درمان کودک بیمار کمتر از ۲ ماه و ۲ ماهه تا ۵ ساله مبتنی بر مشکلات شایع کودکان با توجه به کودکان نیازمند به مراقبت‌های ویژه بر اساس راهنمای کشوری مراقبت ادغام‌یافته ناخوشی‌های اطفال	دکتر رضاسلطانی	۱۳-۱۵	کلاس درس	دوشنبه ۱۴۰۴/۲/۲۲
۱۲	اصول و تازه‌های مراقبت‌های دوران نوزادی	دکتر جعفرزاده	۱۳-۱۵	کلاس درس	دوشنبه ۱۴۰۴/۲/۲۹
۱۳	آزمون پایان دوره				

منابع اصلی درس

- بهداشت و مدیریت خانواده، زهرا بهبودی، آخرین چاپ
- شجاعی تهرانی، حسین (دکتر) و دکتر حسین ملک افضلی (مؤلفان)، کلیات خدمات بهداشتی؛ آخرین چاپ
- حاتمی، حسین (دکتر) و همکاران؛ بهداشت عمومی؛ آخرین چاپ
- مراقبت‌های ادغام یافته سلامت مادران (راهنمای خدمات داخل و خارج بیمارستانی) وزارت بهداشت- دفتر سلامت خانواده و جمعیت اداره سلامت مادران، تجدید نظر نهم، سال ۱۴۰۲

۵. راهنمای کشوری ارائه خدمات مامایی و زایمان. بیمارستانهای دوستدار مادر. وزارت بهداشت- دفتر سلامت خانواده و جمعیت اداره سلامت مادران
۶. بارداری و زایمان ۱: کلیات مامایی، مشاوره و مراقبت در بارداری. سیمبر و همکاران، نشر جامعه نگر، ۱۴۰۰
۷. بارداری و زایمان ۱: کلیات مامایی، مشاوره و مراقبت در بارداری. سیمبر و همکاران، نشر جامعه نگر، ۱۴۰۰
۸. بارداری و زایمان ۲: لیبر، زایمان و پس از زایمان، مراقبت و اداره آنها. سیمبر و همکاران، نشر جامعه نگر، ۱۴۰۰.
۹. مراقبت‌های ادغام‌یافته کودک سالم (ویژه غیرپزشک)، معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دفتر سلامت خانواده و جمعیت- اداره سلامت کودکان
۱۰. مراقبت‌های ادغام‌یافته ناخوشی‌های اطفال (ویژه غیرپزشک)، معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دفتر سلامت خانواده و جمعیت- اداره سلامت کودکان
۱۱. مراقبت‌های ادغام‌یافته باروری سالم و جمعیت، معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس، اداره باروری سالم و جمعیت
۱۲. مراقبت آغوشی (کانگرویی)، معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دفتر سلامت خانواده و جمعیت، اداره سلامت نوزادان
۱۳. بسته خدمتی مراقبت از نوزاد سالم در کشور، معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس، اداره سلامت نوزاد
۱۴. راهنمای بالینی و برنامه اجرایی تیم سلامت برای ارائه خدمات رده سنی ۵ تا ۱۸ سال (ویژه غیرپزشک)، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس، اداره سلامت نوجوانان، جوانان و مدارس
۱۵. برنامه و راهنمای ایمن‌سازی مصوب کمیته کشوری ایمن‌سازی و دستورالعمل‌های مرتبط، معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دفتر سلامت خانواده و جمعیت- اداره سلامت کودکان
۱۶. وب‌سایت‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی علمی معتبر و مبتنی بر شواهد شامل صندوق جمعیت ملل متحد، یونیسف، سازمان بهداشت جهانی، آپ تو دیت و سایر موارد
۱۷. مقالات انگلیسی و فارسی به روز مرتبط با موضوع درخصوص سلامت مادر و کودک و باروری
18. Gary Cunningham Williams Obstetrics. Newyork: Mc GrowHill, last edition.
19. Stoppard, Miriam. Family Health Guide.London: Dorling Kindersly, Last Edition.
۲۰. دیگر منابع به روز درخصوص سلامت باروری و مادر و کودک

امکانات آموزشی

- وایت بورد و مازیک؛
- ویدیو پروژکتور؛
- رایانه؛
- نرم افزار پاورپوینت؛
- نرم افزار پخش ویدیوی فیلم های آموزشی؛
- بسته های خدمتی و راهنمای جامع مراقبتی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی؛
- ماکت/مولاژ (مرکز مهارت های بالینی).

نمونه ارزشیابی دانشجو

روش ارزشیابی	نمره (درصد)	تاریخ
حضور منظم و به موقع و مشارکت گروهی فعال در برنامه های کلاسی و تعامل در بحث ها و ارایه های کلاسی همراه با مطالعه قبلی /ارزشیابی تکوینی	۲ (۱۰)	در طول دوره
ارایه به موقع تکالیف محوله و فعالیت های کلاسی و گروهی و برگزاری کارگاه آموزشی/کنفرانس (حضور/وبیناری) برای سایر دانشجویان/ارزشیابی تکوینی	۸ (۴۰)	در طول دوره
آزمون پایان ترم/ارزشیابی تراکمی (پایانی) – آزمون کتبی تشریحی/سؤالات تحلیلی	۱۰ (۵۰)	پایان دوره
جمع کل	۲۰ (۱۰۰)	

مقررات و انتظارات از دانشجو/شرکت کنندگان

هر دانشجو/شرکت کننده طی دوره ملزم به رعایت مقررات آموزشی به شرح زیر است:

- رعایت حسن اخلاق و شئون اسلامی؛
- اخذ موضوعات درسی و محتوای تدریس؛
- حضور منظم و به موقع و مشارکت گروهی فعال در بحث و فعالیت های کلاسی؛
- مطالعه محتوای آموزشی؛
- ارایه به موقع تکالیف و کار گروهی محول شده در تاریخ تعیین شده؛
- مشارکت در کوئیز در طی دوره و آزمون پایان ترم.